

ДЕРИВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТАКТИЛЬНИХ ПРИКМЕТНИКІВ У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ГОРАЦІЯ

У статті проаналізовано дериваційний потенціал тактильних прикметників у творах римського поета Горация. Виявлено, що відприкметникові деривати характеризуються чотиризонною словотвірною парадигмою. Помічено, що найбільшою кількістю dead'ективів відзначається субстантивна зона.

Ключові слова: деривація, дериваційний потенціал, словотвірний тип, словотвірна парадигма, словотвірна зона.

Відомо, що кожна лексема, виникаючи в мові, виявляє тенденцію до породження похідних. Тактильні прикметники латинської мови не є винятком. Однак потенція їх мотивувати семантично і структурно нову лексичну одиницю, як показала проведена розвідка, є не безмежною та в кожного прикметника різною.

Попри те, що словотворчі ряди латинської мови, порівняно із сучасними мовами, є закритими, немає жодних підстав сумніватися у багатстві матеріалу для виявлення сутнісних характеристик дериваційних процесів у досліджуваній мові та у значній ролі похідних слів у лексиці латинської мови. Свідченням цього є результати, отримані науковцем В.Ф. Новодрановою внаслідок аналізу слів, які починаються літерою А, у словнику І. Х. Дворецького [5, с. 12]. Вони показують, що із 3955 словникових одиниць (повнозначних та службових) 2656 – похідні від них.

Це, а також відсутність окремого дослідження словотвору латинських тактильних прикметників й зумовили актуальність проведення дослідження дериваційного потенціалу прикметників дотику у латинській мові у період її найбільшого розквіту. Відповідно, мета аналізу – з'ясувати роль тактильних прикметників в латинському словотворі, обумовила постановку таких завдань як: 1) проаналізувати, чи властивим для латинських тактильних прикметників було породження похідних; 2) з'ясувати, які ж dead'ективи були найбільш продуктивними у поезії Горация; 3) виявити рівень реалізації дериваційного потенціалу тактильними прикметниками у досліджуваних текстах. Вибір тактильних прикметників як предмета нашого дослідження зумовлений вагою цих ад'ективів у житті як сучасної, так і античної людини, а також їх великим значенням у створенні поетичних образів, про що говорить видатний український поет Іван Франко [10, с. 41].

Інтерес до вивчення словотвірних процесів виник ще в античній Греції та Римі, де мислителі звертали увагу на здатність перетворення коротких слів у довгі, складніші слова. Так, давньоримський оратор Цицерон серед дериватів розглядав як слова утворені на основі уже наявних, шляхом зміни їх форми, так і слова утворені аналогічно до інших [1, с. 226]. Подібні роздуми зустрічаємо у працях Квінтіліана, однак із тією відмінністю, що мислитель відрізняє словотворчість від словотворення. Підтвердженням цього є його зауваження про те, що словотворчість, тобто утворення нових слів, високо цінувалася древніми греками, тоді як для римлян це було мало можливим, адже вони ледве допускали те, що називається словотвором [1, с. 227]. Автор трактату «Про латинську мову» Варрон, який жив у I ст. до н. е., вважав, що в основі словотворення лежить аномалія тоді як у флексії – аналогія. Згодом античні дослідники, зокрема Філоксен (I ст. до н. е.), запропонувавши деривативний принцип утворення одного слова від іншого, в основі словотворення почали розглядати аналогію [1, с. 32]. Крім того, саме Варрон, приділяючи велику увагу фонетичним змінам, вважав, що людина, яка досліджує спосіб виникнення зміни звуків, зможе легше виявити походження слів. Хоч у Варрона й зустрічаються численні помилкові та неприпустимі для сучасних науковців пояснення слів, (наприклад слово *aqua*, яке, на думку давньоримського граматики складалося із двох частин *-a* (від) та *-qua* (яка) і відповідно позначало рідину від якої, або за допомогою якої підтримується життя), однак у нього ж знаходимо незаперечні твердження про те, що слово *equitatus* (колісниця) походить від *equites* (вершники), останнє ж в свою чергу від *equus* (кінь) [6, с. 20-21]. На основі сказаного робимо висновок, що Варрон, не маючи чіткого уявлення про словотвір за допомогою суфіксів, і не виділяючи ще основу слова, був дуже близьким до поглядів сучасних лінгвістів, а також до сучасного нам розуміння словотворчого аналізу.

У мовознавчих працях сучасних науковців (О. С. Ахманової, В. В. Грещука, В. О. Горпинича, В. С. Карпалюк, Н. Ф. Клименко, Є. С. Кубрякової, О. О. Селіванової, Ю. А. Шепеля та ін.) деривація традиційно визначається як процес творення похідних простих та складних слів (дериватів) на базі інших (вихідних), тобто словотворення [8, с. 114; 9, с. 623; 2, с. 78-79].

Аналізуючи деривацію дотикових латинських прикметників, ми спираємося на зауваження дослідника дериватології у латинській мові С. Шведова, який підкрес-

лив, що досліджувану науку під час вивчення античних мов, зокрема латинської, треба вважати не лише створенням, але й відтворенням похідних слів [11, с. 6].

Творення відприкметникових дериватів у латинській мові, як показало спостереження, відбувається за словотвірними типами та підпорядковується формально-семантичній схемі побудови похідних слів, сукупність яких у науковій термінології отримала назву «дериваційна парадигма» [3, с. 11]. Відповідно, кожен твірний тактильний прикметник латинської мови можна умовно вважати малою моделлю знань про світ як про складний процес його чуттєво-мисленнєвого усвідомлення людиною.

Методом суцільного обстеження поетичних творів Горація ми виявили 18 тактильних прикметників із 35, які мають здатність утворювати деривати із частотою вживання 86 разів.

На основі проведеного аналізу стверджуємо, що більшість відприкметникових дериватів, виділених у досліджуваних текстах письменника, реалізують у контексті здебільшого непряме, а переносне чи метафоричне значення твірної лексики. Наведемо приклад, у якому Горацій вживає похідний прислівник від прикметника *gelidus* «холодний» у переносному значенні «холодно, без зацікавлення»: *Multa senem circumveniunt incommoda, ... uel quod res omnis timide gelideque ministrant* [Ars Poet. 169–171] – Багато незручностей оточують старця, ... може тому, що керує справами боязко і холодно (без зацікавлення);

А в «Одах» поет, описуючи пори роки, вживає дієслово *mitesco*, похідне від тактильного прикметника *mitis* «м'який», у похідному значенні «слабнути»: *Frigora mitescunt Zephyris, uer proterit aestas...* [Carm. IV. 7. 9] – Холоди слабнуть від (теплих подувів) зефірів, літо проганяє весну...

Вживання Горацієм відприкметникових дериватів у похідних значеннях, на нашу думку, є цілком прийнятним та зрозумілим, адже поетичні твори, на відміну від інших видів писемності характеризуються особливою красою та піднесеністю. Використання поетом тих чи інших тактильних дериватів, які реалізують непервинне значення тактильного форманта, пояснюється впливом контексту та семантикою опорних слів, а також прагненням письменника передати задумане, успіх досягнення якого базується на аналогії.

Аналізуючи дериваційний потенціал тактильних прикметників у латинській мові, помічаємо, що тактильні деривати у поезії Горація, подібно дериватам, утворених на основі параметричних ад'єктивів, у давньогрецькій мові поем Гомера [7, с. 111] не характеризуються чотиризонною словотвірною парадигмою, за винятком виявлених похідних від тактильного ад'єктива *acer* (гострий).

Так, ад'єктив *acer* характеризується дериватами у субстантивній: *acer*>*acies* (битва); вербальній: *acer*>*acuo* (гострити); адвербіальній: *acer*> 1) *acriter* (гостро); та ад'єктивній зонах (*acer*>*acerbus* (пронизливий, суворий)).

Як показало дослідження, тризонну парадигму утворюють два тактильні ад'єктиви. Наприклад, прикметники *gravis* (важкий) та *mollis* (м'який) утворюють похідні субстантивної зони: *gravitas* (важливість, ваговитість), *mollitia* (ніжність) та вербальної: *gravare* (обтяжувати) та *mollire* (пом'якшувати). Щодо третьої зони, то

прикметник *mollis* характеризується дериватом в адвербіальній зоні: *molliter* (легко), а *gravis* в ад'єктивній: *gravidus* (важкий).

Крім того, вдалося виділити 6 тактильних прикметників, які реалізують свій дериваційний потенціал у двозонних парадигмах. Деривати цих лексем можна побачити у 1) вербально-адвербіальній, 2) вербально-ад'єктивній, 3) вербально-субстантивній та в 4) субстантивно-адвербіальній зонах. Першу парадигму представляє прикметник *lenis* (ніжний), який утворює похідні вербальної зони: *lenire* (пом'якшувати) та адвербіальної: *leniter* (повільно, спокійно). До другої входять дотикові лексеми *mitis* (м'який) та *firmus* (міцний) із похідними в вербальній зоні: *mitesco* (розм'якнуту), *mitigo* (розм'якшувати); *firmo* (підтверджувати) та в ад'єктивній: *immitis* (нем'який, не стиглий); *infirmus* (неміцний, слабкий), у третій: *levis* (гладкий) із дериватом у субстантивній зоні: *levia n* (гладкість, плавність) і у вербальній: *levo* (полегшувати); а в четвертій, субстантивно-адвербіальній зоні, виділяємо дотиковий ад'єктив *acutus* (гострий) із похідним іменником: *acuta n* (небезпеки) та прислівником *acutum* (гостро).

Решта тактильних прикметників, на що вказує наше дослідження, реалізують свій дериваційний потенціал в однозонній словотвірній парадигмі, зокрема у субстантивній, адвербіальній, вербальній та ад'єктивній зонах. Наведемо такі приклади: *algidus* (холодний) > *Algidum* (Алгід), *asper* (шорсткий) > *asperitas* (грубість), *asper* (шорсткий) > *aspera n* (труднощі), *durus* (твердий) > *duro* (бути твердим), *gelidus* (холодний) > *gelide* (холодно), *ividus* (мокрый) > *udus* (мокрый).

Отже, розглянемо окремо деад'єктивні утворення різних частиномовних зон.

Найчисельнішою у поетичних творах досліджуваного автора, за нашими підрахунками, виявилася група деад'єктивів у субстантивній зоні (15). Розвідка показала, що більшість тактильних відприкметникових субстантивів виражають «абстраговану ознаку» (10 дериватів), тоді як менша їх кількість вказує на «носія ознаки» (5), що, безумовно, можна пояснити змістом поетичних творів автора.

Отже, наведемо словотвірні типи відприкметникових субстантивів, об'єднаних спільністю словотвірного значення «абстрагована ознака» та їх словотвірної будови:

1) Словотвірний тип іменникових дериватів II відміни, утворених шляхом субстантивації тактильних прикметників, взятих в середньому роді множини: *acutus* (гострий) > *acuta n* (небезпеки), *asper* (шорсткий) > *aspera n* (труднощі), *levis* (гладкий) > *levia n* (гладкість, плавність).

2) Словотвірний тип іменникових дериватів III відміни, утворених шляхом додавання до основи дотикового ад'єктива форманта *-itas*: *asper* (шорсткий) > *asperitas* (грубість), *gravis* (важкий) > *gravitas* (важливість).

3) Словотвірний тип іменникових дериватів II відміни, утворених шляхом додавання до основи дотикового прикметника форманта *-itia*: *mollis* (м'який) > *mollitia* (піжність).

4) Словотвірний тип іменникових дериватів V відміни, утворених шляхом додавання до основи дотикового прикметника форманта *-ities*: *mollis* (м'який) > *mollities* (розніженість).

5) Словотвірний тип іменникових дериватів, утворених шляхом основоскладання: *haereo* (липнути) + *udus* (вологий) > *hirudo* (п'явка).

Так, Горацій про свої почуття до юнака Ліціска в одинадцятому «Еподі» каже: ... *mollitia amor Lycisci me tenet* [Erod. 11. 24] – ... тепер любов та ніжність до Ліціска мною володіє;

У результаті дослідження відприкметникових дериватів-субстантивів вдалося також виділи два словотвірні типи похідних іменників, об'єднаних спільністю словотвірного значення «носії ознаки» та словотвірної будови:

1) Словотвірний тип іменникових дериватів II відміни, утворених шляхом субстантивзації тактильних прикметників, взятих в середньому роді однини: *solidus* (твердий) > *solidum n* (щось тверде), *algidus* (холодний) > *Algidum* (Алгід).

2) Словотвірний тип іменникових дериватів V відміни, утворених шляхом додавання до основи прикметника формант *-ies*: *acer* (гострий) > *acies* (бій).

Що стосується семантики відприкметникових дериватів-іменників, то на основі проведеного дослідження стверджуємо, що у поезії Горація усі іменники цієї групи у поетичних творах автора реалізують лише переносне значення, за винятком 2 субстантивів: *solidum n* (щось тверде) та топоніма *Algidus n* (гора Алгід), які є єдиними засвідченими похідними утвореними від дотикових прикметників у прямому значенні *solidus* (твердий) та *algidus* (холодний). Наведемо їх у контексті: ...*et fragili quaerens inlidere dentem offendet solido*; [Hor. Serm II. 1. 78] – ... і намагаючись вдарити ламким зубом наштовхується на щось тверде (на якусь твердь);

та

quae niuali pascitur Algido... [Carm. III. 23. 9] – (стадо), яке випасається на холодному Алгіді (на холодній горі)...

Відприкметникові ж деривати вербальної зони кількісно поступаються похідним субстантивної зони. З них найбільшою частотою вживання характеризуються деривати: *levo* – полегшувати (9), *duro* – робити твердим (6) та *lenio* – пом'якшувати (6).

Аналізуючи словотвірне значення тактильних відприкметникових дієслів, нам вдалося поділити їх на дві групи, зі значенням:

1) «наділяти ознакою» – *acer*>*acu* (гострити), *gravis*>*gravo* (обтяжувати), *durus*>*duro* (зробити твердим, міцним), *firmus*>*firmiter* (підтверджувати), *siccus*>*sicco* (сушити / доїти), *mollis*>*mollis* і *mitis*>*mitigo* (робити м'яким).

2) «набувати ознаку» – *durus*>*duro* (тверднути), *mitis*>*mitesco* (ставати м'яким, розм'якнути).

У результаті проведеного поділу було виявлено, що деад'єктиви вербальної зони найчастіше виявляють значення «наділяти ознакою» і значно рідше у Горація трапляються дієслова-деривати з іншим значенням.

Об'єднавши похідні дієслова за спільними ознаками, бачимо, що в поезії Горація частотно переважають деад'єктивні дієслова, склад основи яких можна умовно передати такою формулою:

основа тактильного прикметника + закінчення основи інфекта на голошній звук: durus>*durare* (робити твердим / міцним), *firmus*>*firmare* (підтвердити), *gravis*>*gravare* (обтяжувати), *levis*>*levare* (полегшувати), *siccus*>*siccare* (сушити / доїти), *mollis*>*mollire* (робити м'яким), *acer*>*acere* (гострити).

Звернімо увагу на зауваження французького дослідника латинської мови А. Ерну про те, що серед дієслів найчисленнішу групу утворюють похідні дієслова із осно-

вою на голосний *-a*. Цю думку відомого мовознавця можна підтвердити і на основі творів Горация де 6 дієслів-дериватів мають основу закінчені на *-a*: *gravis*>*gravare*; *levis*>*levare*; *durus*>*durare*; *firmus*>*firmare*; *mitis*>*mitigare*; *siccus*>*siccare*. Цікаво, що закінчення *-are*, на відміну від типу на *-eo* або *-io*, (куди входять неперехідні дієслова), служило для формування перехідних та каузативних дієслів. Наприклад: *albo*>*albeo*; *gravo*>*gravesco* [12, с. 172-173].

Вживання ж відприкметникового деривата *levo* (полегшувати) у віршах Горация із закінченням *-o* є підтвердженням думки А. Ерну про те, що найбільш давні похідні від основ на *-i* закінчуються на *-o*, а не на *-io*, оскільки цей тип належить до пізньої епохи, а дієслово *levo* замість *levo* з'являється лише у пізній латині [12, с. 173].

Крім названих вище, у поетичній спадщині Горация зустрічаються також поодинокі випадки вживання дієслівних дериватів:

а) які утворилися шляхом поєднання твірних основ двох слів: *mitigo*< *mitis*+*ago* (робити м'яким)

Дериват *mitigo* є чи не єдиним випадком утворення тактильного деад'єктива у досліджуваних поетичних текстах за допомогою не афіксації, а основоскладання.

б) в основі яких лежить основа дотикового прикметника *mitis* + суфікс *sc*: *mitis*>*mitesco* (ставати м'яким, слабнути) із тією семантичною відмінністю, що у першому випадку похідне дієслово від прикметника *mitis* реалізує значення «наділяти ознакою», а в другому «набувати ознаку». Згадуючи про зміни пір року, Гораций зауважує: *Frigora mitescunt Zephyris, uer proterit aestas* [Carm IV. 7. 9] – Холоди слабшають від зефірів, літо проганяє весну.

Крім вербальної та субстантивної зон, тактильні прикметники реалізують свій дериваційний потенціал також в адвербіальній зоні (6 дериватів), що є характерним явищем для словотвору латинської мови [13, с. 44]. Утворення дериватів адвербіальної зони супроводжується певними синтаксичними (присубстантивна формально-синтаксична позиція ад'єктива змінюється на придієслівну) та морфологічними змінами, суть яких полягає в тому, що замість родових закінчень *-us, a, um*, які приєднуються до основи тактильних прикметників, вживаються закінчення:

1) *-e* (II відміна): *gelidus* (холодний) > *gelide* (холодно).

2) *-iter* (III): *acer* (гострий) > *acriter* (гостро, сильно), *levis* (легкий) > *leviter* (легко, мало), *mollis* (м'який) > *molliter* (легко).

Наведемо приклад, у якому письменник розповідає про старця таке: *Multa senem circumueniunt incommoda, uel quod quaerit ... ac timet uti, uel quod res omnis timide gelideque ministrant* [Ars. Poet. 169–171] – Численні турботи оточують старого, чи тому, що прагне ... і боїться використовувати, чи тому що справами керує боязко та холодно (м'яво);

А про заняття римлян на дозвіллі читаємо: *...seu pila velox molliter austerum studio fallente laborem* [Hor. Serm. II. 2. 11–12] – ...за швидким м'ячем легко забуваєш про важку працю;

У «Сатирах» Горация вдалося виявити єдиний деад'єктивний прислівник *acutum* (гостро), який утворився внаслідок не характерного для прислівників приєднання до основи дотикового прикметника II відміни *acutus* (гострий) закінчення *-um*. Підтвердження цього знаходимо у словнику латинської мови І. Х. Дворецького [4, с. 23].

Найменша ж група відприкметникових похідних, яка складається із 4 елементів, була виділена в ад'єктивній зоні: *acer* (гострий) > *acerbus* (не-приємний/пронизливий), *gravis* (важкий) > *gravidus* (важкий/вагітний), *mitis* (м'який) – *immitis* (не м'який, не стиглий/ворожий), *firmus* (міцний) > *infirmus* (не міцний, слабкий). Утворення дериватів цієї зони супроводжується в основному морфологічними, а не синтаксичними змінами.

Слід зазначити, що для їх утворення характерний не тільки суфіксальний, як в інших зонах, але й префіксальний тип словоскладання (заперечні префікси *im* та *in*), що бачимо в таких прикладах як: *immitis* та *infirmus*. У ході аналізу помічаємо, що деад'єктиви прикметникової зони зазвичай виявляють або заперечують певну ознаку. Це можна побачити у наведених нижче прикладах. Так, на думку Горация, щасливою людиною є той, хто: *Beatus ille qui...aut pressa puris mella condit amphoris aut tondet infirmas ovis* [Епод. II. 1. 12-16] – Щасливий той, який ... або вичавлені меди заливає в амфори, або стриже *неміцних* (слабких) овець.

А про поганого супутника читаємо наступне: *Brundisium comes aut Surrentum ... qui queritur salebras et acerbum frigus et imbres*; [Епист. I. 17. 55] – Супутник у Брундізію чи Суррент, ... який скаржиться і на труднощі, і на *пронизливий холод*, і на дощі.

Зауважмо, що Гораций в одній із його «Сатир» з метою підкреслити дуже високі смакові якості приготованої риби вживає дериват *gravidus*, мотивований тактильним прикметником *gravis* (первинне значення якого «важкий, обважнілий»), зі значенням «вагітний». Наведемо цей приклад: *Sub hoc erus "haec gravida" inquit "capta est"*; [Серм. II. 8. 43] – Крім цього господар сказав: «Ця [риба] зловлена була *вагітною*»;

Подібне спостерігаємо у сучасників Горация Вергілія та Овідія, однак з тією відмінністю, що в «Любовних Елегіях» [II. 13. 1] Овідій вживає цей похідний прикметник виключно у синтагмі з іменниками ТГ «Людина та частини її тіла», а у творах Вергілія таке значення для змалювання стану людей [Aen. I. 247] та тварин [Ecl. I. 49] реалізує лише прикметник *gravis*.

Щодо синтаксичної сполучуваності відприкметникових дериватів ад'єктивної зони, то вони переважно виступають означеннями предметів (*uda funis* – мокрий шнур; *udus ramus* – волога гілка) та погодних умов (*acerbum frigus* – пронизливий холод), виражають риси характеру (*acerbus homo* – строга, сувора людина) та психічний стан людини (*infirmus homo* – не стійка, сумнівна людина), а також вказують на фізичний стан живих істот (*infirma ovis* – слабка вівця; *infirma alvus hominis* – слабкий, хворобливий шлунок людини, *gravida squilla* – вагітна скілла). Підтвердження цього знаходимо у наведених вище прикладах.

Досліджуючи словотвірні парадигми, які відображають дериваційну спроможність тактильних лексем, помічаємо, що значення похідних слів-дериватів у латинській мові, хоч і мотивуються завжди значенням твірного прикметника, оскільки без цього неможливо визначити відношення словотвірної похідності між словами, проте не завжди визначаються ним та нерідко характеризуються певними значенніми відмінностями, активно залучаючись у процес метафоризації. Візьмімо для прикладу дериваги від прикметника *acer* (гострий). Так, похідний іменник *acies* реалізує у контексті значення «бій», дериват *acu*, у синтагмі з іменником *lingua*

(язик), отримує метафоричне значення «гострити, вправляти» а відприкметниковий прислівник *acriter* має сему «сильно, завзято». Наведемо такий приклад:

Fufidius ...[dives agris, dives positus in fenore nummis]:...

quanto perditior quisque est, tanto acrius urget [Serm I. 2. 12–15] –

Фуфідій ... (багатий полями, багатий грошима вкладеними у прибуток)...

і наскільки чеснішим хтось є, тим *сильніше* (завзятіше) притискає (боржника);

Дієслову ж, утвореному на основі тактильного прикметника *durus*, поет, змальовуючи корабель, якого застала негода у морі, надає значення «витримати»: *O pavis... Nonne uides ut ... uix durare carinae possint imperiosius aequor?* [Od. I. 14. 1-8] – О корабель, ... чи ти не бачиш, що ... днища ледве можуть *витримувати* бурхливіше море?

Отже, на основі проведеного аналізу дериваційного потенціалу тактильних прикметників у поезії Горация, приходимо до висновків, що досліджувана лексика характеризується дериватами у чотиризонній словотвірній парадигмі із такими семантичними позиціями як: у субстантивній зоні – абстрагована ознака та рідко носій ознаки; у вербальній – наділяти ознакою та набувати ознаку; в адвербіальній – адвербіалізація ознаки та в ад'єктивній – вияв та заперечення ознаки.

Потенціал до утворення дериватів, частота вживання яких у творах Горация 86 разів, є властивим для 18 тактильних лексем. Більшість деад'єктивів реалізують у контексті переносне або метафоричне значення. Найчисельнішою виявилася група деад'єктивів у субстантивній зоні (11), серед яких найбільшою частотою вживання характеризуються деад'єктивні деривати: *gravitas* та *solidum*. Крім того, деривати від тактильних прикметників характеризуються афіксальним способом творення (суфіксація та префіксація (лише 2 деривати)) та дуже рідко утворюються шляхом основоскладання (*mitigo*).

На тій підставі, що виявлені нами приклади деад'єктивних похідних суфіксального типу засвідчені як похідні, у наукових працях, присвячених дослідженню різних аспектів латинської мови, стверджуємо, що утворення дериваційних похідних від прикметників дотику у поезії Горация підпорядковується законам латинського словотвору.

Оскільки дериваційний потенціал тактильних прикметників, не лише поетичних текстів письменників епохи принципату Августа, зокрема Горация, але й інших періодів, не був предметом окремого аналізу вчених, то це відкриває перспективи для його подальшого дослідження.

Література

1. Античные теории языка и стиля : [антология текстов / общая редакц.: О. Фрейнберг]. – СПб. : Алетейя, 1996. – 368 с.

2. Горцинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфонологія : [навч. посіб.] / Горцинич В. О. – К. : Вища школа, 1999. – 207 с.

3. Греиук В. В. Український відприкметниковий словотвір. – Івано-Франківськ : Плай, 1995. – 208 с.

4. Дворецкий И. Х. Латинско-русский словарь / И. Х. Дворецкий. – М. : Рус. яз.-Медиа, 2003. – 846 с.

5. *Новодранова В. Ф.* Именное словообразование в латинском языке и его отражение в терминологии. *Laterculi vocum Latinarum et terminorum* / Новодранова В. Ф. – М. : Языки славянских культур, 2008. – 328 с.

6. *Откупщиков Ю. В.* К истокам слова. Рассказы о науке этимологии / Откупщиков Ю. В. – Л. : Просвещение, 1968. – 159 с.

7. *Петришин М. Й.* Семантичне поле прикметників розміру у старогрецькій мові (на матеріалі гомерівського епосу) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.14 / М. Й. Петришин. – Л., 2005. – 209 с.

8. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика. Термінологічна енциклопедія / Селіванова О. О. – К. : Полтава. Довкілля, 2006. – 716 с.

9. Українська мова. Енциклопедія / [редкол. : Русанівський В. М., Тараненко О. О., Зяблюк М. П. та ін.] – К. : Українська енциклопедія, 2000. – 752 с.

10. *Франко І. Я.* Из секретів поетичної творчості / Іван Франко. – К., 1969. – 143 с.

11. *Шведов С.* Дериватологія і латинська мова / С. Шведов // Іноземна філологія. – 2010. – Вип. 122. – С. 51–56.

12. *Эрпу А.* Историческая морфология латинского языка / А. Эрпу; [пер. с французск. М. А. Бородиной]. – М. : Издательство иностранной литературы, 1950. – 319 с.

13. *Jenks P. R.* A Manual of Latin Word Formation: for secondary schools / P. R. Jenks. – Boston, New York, Chicago : D.C. Heath & Co., 1911. – p. 100.

Antonyuk S. A. The word-forming potential of the touch-related adjectives in the poetical works of Horace

The article deals with the analysis of the derivative potential of the adjectives denoting touch in the poetical works of the Roman poet Horace. It was revealed that deadjectival derivatives are characterized by a four-zone paradigm with the biggest quantity of them in the substantival zone.

Key words: derivation, derivative potential, word-forming type, word-forming paradigm, word-forming zone.

Антонюк С. А. Деривационный потенциал тактильных прилагательных в поэтических текстах Горация

В статье рассмотрено деривационный потенциал тактильных прилагательных в текстах римского поэта Горация. Определено, что отприлагательные дериваты характеризуются четырехзонной словообразовательной парадигмой, а также наибольшее количество деадъективов отмечается в субстантивной зоне.

Ключевые слова: деривация, деривационный потенциал, словообразовательный тип, словообразовательная парадигма, словообразовательная зона.